

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2010. szeptember 30.*

A C-314/09. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberster Gerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2009. augusztus 7-én érkezett, 2009. július 2-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Stadt Graz**

és

a **Strabag AG,**

a **Teerag-Asdag AG,**

* Az eljárás nyelve: német.

a **Bauunternehmung Granit GesmbH**,

között,

a **Land Steiermark**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Lenaerts (előadó) tanácselnök, Juhász E., G. Arestis, T. von Danwitz és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. június 24-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Stadt Graz képviseletében K. Kocher, Rechtsanwalt,

- a Strabag AG, a Teerag-Asdag AG és a Bauunternehmung Granit GesmbH képviselőjében W. Mecenovic, Rechtsanwalt,

- a Land Steiermark képviselőjében A. R. Lerchbaumer, Rechtsanwalt,

- az osztrák kormány képviselőjében M. Fruhmann, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Bizottság képviselőjében B. Schima és C. Zadra, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelvvel (HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.) módosított, az

árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv (HL L 395., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 246. o.; a továbbiakban: 89/665 irányelv) 1. cikke (1) bekezdésének, valamint 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának és (7) bekezdésének értelmezésére irányul.

- 2 E kérelmet az egyrészt a Stadt Graz [Graz városa (Ausztria)], másrészt a Strabag AG, a Teerag-Asdag AG és a Bauunternehmung Granit GesmbH (a továbbiakban együtt: Strabag és társai) között, az e város által jogellenesen odaítélt közbeszerzési szerződés nyomán felmerült jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 89/665 irányelv harmadik és hatodik preambulumbekkezdése értelmében:

„[...] a közbeszerzésnek a közösségi verseny előtti megnyitása szükségessé teszi az átláthatóság és a megkülönböztetéstől mentesség garanciáinak jelentős növelését; [...] annak érdekében, hogy ez kézzelfogható eredménnyel járjon, hatékony és gyors

jogorvoslatoknak kell rendelkezésre állniuk a közbeszerzésre vonatkozó közösségi jog vagy az e jogot végrehajtó nemzeti szabályok megszegése esetében;

[...]

[...] biztosítani kell, hogy megfelelő eljárások létezzenek minden tagállamban arra, hogy megsemmisítsék a jogellenesen hozott határozatokat, és a jogsértést elszenvedett személyeket kártérítésben részesítsék”.

4 Ezen irányelv az 1. cikkének (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok megtesznek minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy – a 71/305/EGK, a 77/62/EGK és a 92/50/EGK irányelv hatálya alá tartozó szerződés-odaítélési eljárást illetően – az ajánlatkérő által hozott határozatot eredményesen [helyesen: hatékonyan] és főként a lehető leggyorsabban felül lehessen vizsgálni a következő cikkekben és különösen a 2. cikk (7) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelően, valamint azon az alapon, hogy e határozat a közbeszerzések területén megsértette a Közösség jogszabályait vagy az e szabályokat végrehajtó nemzeti szabályokat.”

5 A 89/665 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése és (5)–(7) bekezdése kimondja:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az 1. cikkben meghatározott jogorvoslati eljárások érdekében hozott intézkedések hatáskört adjanak:

- a) a lehető legrövidebb időn belül és közbenső határozat útján ideiglenes intézkedések megtételére az állítólagos jogsértések orvoslása vagy az érintett érdekek további sérelmének elkerülése céljából, beleértve a közbeszerzési szerződés odaítélésére vonatkozó eljárásnak vagy az ajánlatkérő által meghozott bármely határozat végrehajtásának a felfüggesztését vagy felfüggesztetését;
- b) a jogellenesen meghozott határozatok megsemmisítésére vagy megsemmisítésére, beleértve a diszkriminatív műszaki, gazdasági vagy pénzügyi előírások eltörlését [helyesen: törlését] az ajánlati felhívásból, az ajánlattételhez szükséges dokumentációból, illetve minden egyéb, a kérdéses szerződés-odaítélési eljárásra vonatkozó dokumentumból;
- c) jogsértést szenvedett személyek részére kártérítés megítélésére.

[...]

(5) A tagállamok előírhatják, hogy ha a kártérítést a határozatot [helyesen: határozat] jogellenessége miatt követelik, a vitatott határozatot először is a szükséges hatáskörrel rendelkező testületnek meg kell semmisítenie.

(6) Az (1) bekezdésben említett hatáskör gyakorlásának a szerződés odaítélése után megkötött szerződésre kifejtett hatásait a nemzeti jog határozza meg.

Továbbá, kivéve azt az esetet, amikor egy határozatot a kártérítés megítélését megelőzően meg kell semmisíteni, a tagállam rendelkezhet úgy, hogy egy szerződés-odaítélést követő szerződéskötés után a jogorvoslati eljárásokért felelős testület hatásköre csak a kártérítésnek a jogsértés károsultja részére történő megítélésére korlátozódik.

(7) A tagállamok biztosítják, hogy a jogorvoslati eljárásokért felelős testületek által hozott határozatokat hatékonyan lehessen végrehajtani.”

A nemzeti jog

- 6 A közbeszerzésre vonatkozó uniós jogot Stájerországban a közbeszerzésekről szóló 1998. évi törvénnyel (Steiermärkisches Vergabegesetz 1998, a továbbiakban: StVergG) ültették át.
- 7 Az StVergG 115. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az e törvénynek vagy végrehajtási rendeleteinek az ajánlatkérő szervei által történő vétkes megsértése esetében az elutasított részvétellel jelentkező, illetve ajánlattevő az ajánlata összeállításával kapcsolatban felmerült kiadások és a közbeszerzési eljárásban való részvételéből eredően keletkezett egyéb költségek megtérítése iránti igénnyel

léphet fel azon ajánlatkérővel szemben, amelynek e szervek magatartása felróható. A kártérítési igényt – beleértve az elmaradt haszon megtérítése iránti igényt is – rendes bíróság előtt indított keresetben kell előterjeszteni.”

- 8 Az osztrák polgári törvénykönyv (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, a továbbiakban: ABGB) 1298. §-a a következőképpen rendelkezik:

„Aki azt állítja, hogy szerződéses vagy törvényes kötelezettségeinek teljesítésében önhibáján kívül akadályoztatva volt, annak állítását bizonyítania kell. Ha szerződéses rendelkezésből eredően csak súlyos gondatlansága esetén kell felelnie, akkor azt is bizonyítania kell, hogy e feltétel nem teljesül.”

- 9 Az ABGB 1299. §-a értelmében:

„Aki valamely tisztséget, művészeti tevékenységet, foglalkozást vagy szakmát nyilvánosan gyakorol, illetve aki szabad akaratából olyan tevékenységet vállal, amelynek végzéséhez művészeti ismeretek vagy a szokásostól eltérő kitartás szükséges, ezzel arra utal, hogy rendelkezik a szükséges kitartással és a megkövetelt, szokásostól eltérő ismeretekkel; ezért felel ez utóbbiak hiánya esetén. Ha azonban annak, aki a tevékenység végzésével őt megbízta, tudomása volt járatlanságáról, vagy a szokásos gondosság mellett arról tudomással kellett volna rendelkeznie, akkor a tevékenységet végző mulasztásáért a megbízót terheli a felelősség.”

A jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 A Stadt Graz 1998-ban az StVergG rendelkezéseinek megfelelően az Európai Unió szintjén nyílt eljárás keretében ajánlati felhívást tett közzé bitumenes forró keverékanyag előállítására és szállítására. Az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* és a *Grazer Zeitungban* közzétett ajánlati felhívásban a szolgáltatás teljesítésének helyeként „Graz, Ausztria”, a „Rövid leírás (a szolgáltatás jellege, általános jellemzők, az építmény vagy építési beruházás rendeltetése)” címet viselő részben pedig bitumenes forró keverékanyagként az 1999. év folyamán történő leszállítása szerepelt. Továbbá az ajánlati felhívás „Teljesítési határidő” rovatában a következő szerepelt: „Kezdés: 1999. március 1-je, befejezés: 1999. december 20.”
- 11 Tizennégy ajánlatot nyújtottak be. A legjobb ajánlatot a Held & Franck Bau GmbH (a továbbiakban: HFB) építőipari vállalkozás tette. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben foglaltak szerint, ha e vállalkozást kizárták volna az eljárásból, akkor a közös ajánlatot tevő Strabag és társai részére kellett volna odaítélni a szerződést.
- 12 A HFB az ajánlatához csatolt egy levelet, amelyben „kiegészítő jelleggel” közölte, hogy az új aszfaltkeverő berendezése, amelyet a következő hetekben Großwilfersdorf község területén állítanak majd fel, 1999. május 17-től lesz üzemkész. A Strabag és társai e levél létezéséről nem tudtak.
- 13 1999. május 5-én a Strabag és társai a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark (Stájerország közbeszerzési tanácsa) előtt jogorvoslati eljárást kezdeményeztek, amelyben azt állították, hogy a HFB Stájerországban nem rendelkezik aszfaltkeverő berendezéssel, ezért műszakilag lehetetlen számára a szóban forgó szerződés teljesítése. A Strabag és társai szerint ennél fogva e vállalkozás ajánlatát el kell utasítani.

- 14 A Strabag és társai ezzel egyidejűleg ideiglenes intézkedés iránti kérelmet is előterjesztettek, amelynek a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark a szerződés odaítélését a Stadt Graz számára az ügyben történő érdemi döntéshozatalig megtiltó, 1999. május 10-i végzésében helyt adott.
- 15 1999. június 10-i határozatában a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark a Strabag és társai keresetét – vagyis a jogorvoslati eljárás megindítása és a HFB közbeszerzési eljárásból történő kizárása iránti kérelmeket – teljes egészében elutasította. A Vergabekontrollsenat úgy ítélte meg, hogy a HFB rendelkezik az aszfaltozásra vonatkozó iparűzési engedéllyel, azon követelmény teljesítésének elvárása pedig, hogy az aszfaltkeverő berendezés már az ajánlatok felbontásának időpontjában rendelkezésre álljon, a szerződés tárgyát tekintve aránytalanul szigorú lenne, és a gazdasági élet szokásaival is ellentétben állna.
- 16 1999. június 14-én a Stadt Graz a HFB-nek ítélte oda a szerződést.
- 17 2002. október 9-i határozatával a Verwaltungsgerichtshof a Strabag és társai által benyújtott kereset alapján azzal az indokkal semmisítette meg a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark határozatát, hogy a HFB ajánlata nem felelt meg az ajánlati felhívásnak, mivel jölehet a teljesítés ideje 1999. március 1-je és 1999. december 20. közé esett, az új aszfaltkeverő berendezés csak 1999. május 17-től állt e vállalkozás rendelkezésére.
- 18 Az Unabhängiger Verwaltungssenat für die Steiermark (Stájerország független közigazgatási tanácsa), amely 2002-ben átvette a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark hatásköreit, 2003. április 23-i határozatában megállapította, hogy a Stadt Graz az StVergG megsértése miatt jogellenesen ítélte oda a szerződést.

- 19 A Strabag és társai rendes bíróság előtt 300 000 euró összegű kártérítés megtérítése iránti keresetet indítottak a Stadt Graz ellen. Keresetük alátámasztása végett arra hivatkoztak, hogy a HFB-t nem orvosolható hiányosság miatt ki kellett volna zárni, következésképpen pedig az ő ajánlatukat kellett volna nyertesnek nyilvánítani. Szerintük a Stadt Graz vétkesen járt el, amikor nem állapította meg, hogy a HFB ajánlata nem felelt meg az ajánlati felhívásnak. A Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark határozata a Stadt Grazot nem mentesítheti, mivel az saját kockázatára járt el.
- 20 A Stadt Graz a maga részéről azt állítja, hogy kötve volt a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark határozatához, és hogy e határozat esetleges jogellenessége a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark felügyeletét ellátó jogalanynak, tehát Stájerországnak róható fel. A Stadt Graz saját szervei viszont nem jártak el vétkesen.
- 21 Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében a Strabag és társai kártérítési kérelmét megalapozottnak minősítette, miután megállapította, hogy a Stadt Graz vétkesen járt el, amikor az ajánlatokat nem vizsgálta meg, és a HFB ajánlatának nyilvánvaló hiányossága ellenére a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark határozata elleni jogorvoslatra nyitva álló határidő lejártá előtt a HFB részére ítélte oda a szerződést.
- 22 E döntést másodfokon helyben hagyták. A fellebbviteli bíróság ugyanakkor kimondta, hogy ítélete ellen rendes „Revisiont” (felülvizsgálati kérelmet) lehet benyújtani, tekintettel arra, hogy az Oberster Gerichtshofnak nincs arra vonatkozó ítélkezési gyakorlata, hogy fennállhat-e az ajánlatkérő vétkessége olyan helyzetben, amilyenről a jelen esetben szó van, amikor is a szerződésnek a legjobb ajánlatot tevő részére történő odaítélésekor rendelkezésre áll a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark által hozott, az említett ajánlatkérő álláspontját megerősítő határozat.

- 23 A fellebviteli bíróság megállapította, hogy a rendes bíróságok ugyan kötve vannak az Unabhängiger Verwaltungssenat für die Steiermark jogellenességet megállapító, 2003. április 23-i határozatához, továbbá hogy ugyan bizonyítást nyert a Stadt Graz jogellenes magatartása és a Strabag és társai által elszenvedett kár közötti okozati összefüggés, mégis vizsgálni kell a Stadt Graz azzal kapcsolatos vétkességének fennállását, hogy már 1999. június 14-én odaítélte a szerződést a HFB-nek, anélkül hogy figyelembe vette volna azt – a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark 1999. június 10-én hozott határozatában nem említett – körülményt, hogy e vállalkozás az ajánlatához csatolt kísérőlevélben azt közölte, hogy nem tudja betartani a szóban forgó szerződés teljesítési határidejét.
- 24 A Stadt Graz a fellebbezési eljárásban hozott ítélet ellen „Revisiont” nyújtott be az Oberster Gerichtshofhoz.
- 25 A kérdést előterjesztő bíróság először is kétségét fejezi ki az StVergG 115. §-a (1) bekezdésének a 89/665 irányelvvel való összeegyeztethetősége tekintetében. A C-275/03. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2004. október 14-én hozott ítéletre és a C-70/06. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2008. január 10-én hozott ítéletre (EBHT 2008., I-1. o.) hivatkozva e bíróság felteszi a kérdést, hogy minden olyan nemzeti szabályozás ellentétesnek tekintendő-e ezen irányelvvel, amely az ajánlattevő kártérítésre való jogosultságát bármilyen módon az ajánlatkérő vétkességének feltételéhez köti, vagy csak az a nemzeti szabályozás tekintendő ellentétesnek az irányelvvel, amely e vétkesség bizonyítása tekintetében a bizonyítási terhet az érintett ajánlattevőre hárítja.
- 26 E bíróság e tekintetben hangsúlyozza, hogy az ABGB 1298. §-a, amelynek értelmében vélelmezni kell az ajánlatkérő szerveinek vétkességét, e bizonyítási teher megfordulásáról rendelkezik. Ezenkívül az ajánlatkérő nem hivatkozhat alappal az egyedi képességek hiányára, mivel felelőssége az ABGB 1299. §-a szerinti szakértői felelősség. A Stadt Graz mindazonáltal akkor tudná jogilag megkövetelt módon kimenteni magát, ha a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark alakilag jogerős határozatához ténylegesen és teljes mértékben kötve lett volna.

- 27 Másodszer, feltéve hogy a 89/665 irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amelyről az alapügyben szó van, a kérdést előterjesztő bíróság, amely a Verwaltungsgerichtshofhoz és a jelen ügyben eljáró fellebbviteli bírósághoz hasonlóan vitatja, hogy az ajánlatkérő kötve lenne a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark 1999. június 10-i határozatához, mindazonáltal felteszi a kérdést, hogy nem ütközhet-e az említett irányelv 2. cikkének (7) bekezdésében kinyilvánított, a jogorvoslati eljárásokért felelős testületek által hozott határozatok hatékony végrehajtására irányuló céllal az a feltevés, miszerint az említett ajánlatkérő nincs kötve az ilyen határozathoz, és a szerződést másik ajánlattevő részére ítéltette volna oda, sőt, másik ajánlattevő részére lett volna köteles odaítélteni.
- 28 Harmadszer, feltéve hogy e második kérdésfelvetésre igenlő választ kell adni, a kérdést előterjesztő bíróság utal arra, hogy a Strabag és társai, akárcsak a fellebbviteli bíróság, kifogásolják, hogy a Stadt Graz anélkül ítélte oda a HFB részére a szerződést, hogy figyelembe vette volna azt – a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark által 1999. június 10-i határozatában nem említett – körülményt, hogy e vállalkozás a saját állítása szerint nem tudná e szerződést az ajánlati felhívásban rögzített határidőre teljesíteni. E körülmények között a bíróság felteszi a kérdést, hogy a 89/665 irányelv 2. cikkének (7) bekezdésére tekintettel, ha kötve is volt az ajánlatkérő egy olyan szervnek a határozatához, mint a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark, mindazonáltal vizsgálhatta volna-e, sőt köteles lett volna-e vizsgálni az ilyen határozat helytállóságát és/vagy az e határozat alapjául szolgáló mérlegelés kimerítő jellegét.
- 29 Ilyen körülmények között az Oberster Gerichtshof felfüggesztette az eljárását, és a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Akkor is ellentétes-e a [...] 89/665[...] irányelv 1. cikkének (1) bekezdésével és 2. cikke (1) bekezdésének c) pontjával, vagy ezen irányelv egyéb rendelkezéseivel az a nemzeti szabályozás, amely a közösségi közbeszerzési jog ajánlatkérő általi megsértésén alapuló kártérítési igény érvényesítését az ajánlatkérő vétkességétől teszi függővé, ha ezt a szabályozást oly módon alkalmazzák, hogy az ajánlatkérő

szerveinek vétkességét főszabály szerint vélelmezni kell, és az ajánlatkérő nem hivatkozhat az egyedi képességek hiányára, valamint az ily módon hiányzó subjektív felróhatóságra?

2) Az 1. kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Értelmezhető-e a [...] 89/665[...] irányelv 2. cikkének (7) bekezdése akként, hogy az abban meghatározott, a jogorvoslati eljárásban hozott határozatok hatékony végrehajtásának biztosítását előíró szabály értelmében a közbeszerzést ellenőrző hatóság döntése az eljárás valamennyi résztvevője, így az ajánlatkérő vonatkozásában is kötőerővel bír?

3) A 2. kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

A [...] 89/665[...] irányelv 2. cikkének (7) bekezdése értelmében megengedett-e, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzést ellenőrző hatóság jogerős döntését figyelmen kívül hagyja, illetve köteles-e akár erre, [és] ha igen, milyen feltételek fennállása esetén?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről*Az első kérdésről*

- 30 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 89/665 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a közbeszerzési jog ajánlatkérő által történő megsértésén alapuló kártérítésre való jogosultság feltételéül szabja a szóban forgó jogsértés vétkes jellegét, amennyiben e szabályozás alkalmazásának alapja az ajánlatkérő vétkességének vétele, valamint az, hogy az ajánlatkérő nem hivatkozhat az egyedi képességeknek, és ebből következően az állítólagos jogsértés szubjektív felróhatóságának a hiányára.
- 31 E tekintetben először is rá kell mutatni arra, hogy a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése azt a kötelezettséget rója a tagállamokra, hogy tegyenek meg minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy hatékony, és főként a lehető leggyorsabb jogorvoslati eljárások álljanak rendelkezésre az ajánlatkérő azon határozatával szemben, amely „megsértette” a közbeszerzésekre vonatkozó uniós jogot vagy az e jogot átültető nemzeti szabályokat. Ezen irányelv harmadik preambulumbekkezdése pedig annak szükségességét hangsúlyozza, hogy e jog, illetve e szabályok „megszegése” esetére hatékony és gyors jogorvoslati eszközök álljanak rendelkezésre.
- 32 Ami különösen a kártérítésre irányuló jogorvoslatot illeti, a 89/665 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja úgy rendelkezik, hogy a tagállamok biztosítják, hogy az 1. cikkben meghatározott jogorvoslati eljárások érdekében hozott intézkedések hatáskört adjanak ilyen kártérítésnek a jogsértést szenvedett személyek részére történő megítélésére.

- 33 A 89/665 irányelv azonban mindössze azokat a minimális feltételeket határozza meg, melyeknek a nemzeti jogrend szerinti jogorvoslati eljárásoknak meg kell felelniük a közbeszerzésekre vonatkozó uniós jogi előírások tiszteletben tartása érdekében (lásd különösen a C-327/00. sz. Santex-ügyben 2003. február 27-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-1877. o.] 47. pontját és a C-315/01. sz. GAT-ügyben 2003. június 19-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-6351. o.] 45. pontját). Amennyiben nincs a tárgyra vonatkozó külön rendelkezés, akkor tehát minden tagállamnak magának kell belső jogrendjében meghatároznia azon intézkedéseket, amelyek szükségesek annak biztosításához, hogy a jogorvoslati eljárások ténylegesen lehetővé tegyék a kártérítésnek a közbeszerzési jog megsértése miatt kárt szenvedett személyek számára történő megítélését (lásd analógia útján a fent hivatkozott GAT-ügyben hozott ítélet 46. pontját).
- 34 Ennek alapján a 89/665 irányelv 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának végrehajtása főszabály szerint – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének keretei között – a tagállamok eljárásjogi autonómiájának körébe tartozik, mégis vizsgálni kell, hogy e rendelkezés – a kártérítés megítélésére irányuló jogorvoslat általános hátterére és céljára tekintettel értelmezve – kizárja-e azt, hogy egy, az alapügyben érintetthez hasonló nemzeti rendelkezés a jelen ítélet 30. pontjában foglalt feltételek mellett az ilyen kártérítést a közbeszerzési jog ajánlatkérő általi megsértésének vétkes jellegétől tegye függővé.
- 35 E tekintetben mindenekelőtt fontos rámutatni arra, hogy a 89/665 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének, továbbá 2. cikke (1), (5) és (6) bekezdésének, valamint hatodik preambulumbekzdésének megfogalmazásában semmi nem utal arra, hogy a közbeszerzésekre vonatkozó szabályozás azon megsértésének, amely a sérelmet szenvedett személy számára kártérítési igényt keletkeztethet, különös jellemzőkkel kellene rendelkeznie, mint amilyen az ajánlatkérő bizonyított vagy vélelmezett vétkességéhez kötöttség, vagy a kimentési okok teljes kizárása.

- 36 Ezt az elemzést a kártérítés megítélésére irányuló, a 89/665 irányelvben előírt jogorvoslat általános háttere és célja is alátámasztja.
- 37 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a tagállamok – miközben kötelesek olyan jogorvoslatokról rendelkezni, amelyek lehetővé teszik az ajánlatkérő közbeszerzési szabályozással ellentétes határozatának megsemmisítését – a 89/665 irányelv gyors eljárásra vonatkozó célkitűzésére tekintettel jogosultak e jogorvoslatfajtat illetően ésszerű jogvesztő határidőket megállapítani, mégpedig annak elkerülése érdekében, hogy a részvételre jelentkezők és az ajánlattevők bármikor hivatkozhasanak az említett szabályozás megsértésére, ami arra kötelezné az ajánlatkérőket, hogy újra lefolytassák az egész eljárást e jogsértések orvoslása érdekében [lásd ebben az értelemben különösen a C-470/99. sz., *Universale-Bau és társai* ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-11617. o.) 74–78. pontját; a fent hivatkozott *Santex*-ügyben hozott ítélet 51. és 52. pontját; a C-241/06. sz. *Lämmerzahl*-ügyben 2007. október 11-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-8415. o.) 50. és 51. pontját, valamint a C-406/08. sz. *Uniplex (UK)* ügyben 2010. január 28-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-817. o.) 38. pontját].
- 38 Ezenkívül a 89/665 irányelv 2. cikke (6) bekezdésének második albekezdése fenntartja a tagállamok számára annak lehetőségét, hogy a jogorvoslati eljárásokért felelős testületnek a szerződés-odaítélést követő szerződéskötés után fennálló hatáskörét a kártérítés megítélésére korlátozzák.
- 39 Ezzel összefüggésben a 89/665 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontjában előírt kártérítési jellegű jogorvoslat csak azzal a feltétellel minősülhet adott esetben az említett irányelv által előírt, a jogorvoslatok hatékonyságára vonatkozó célkitűzést alátámasztó tényleges érvényesülés elvével összeegyeztethető eljárási alternatívának [lásd ebben az értelemben különösen a fent hivatkozott *Uniplex (UK)* ügyben hozott ítélet 40. pontját], ha a közbeszerzésekre vonatkozó szabályok megsértésén alapuló kártérítés lehetősége – az e 2. cikk (1) bekezdésében előírt többi jogorvoslathoz hasonlóan – nem függ az ajánlatkérő vétkességének megállapításától.

- 40 Amint azt az Európai Bizottság kifejtette, e tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a jelen ügyben érintett nemzeti szabályozás – ellentétben a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben 2004. október 14-én hozott ítéletben vizsgált nemzeti szabályozással – az ajánlatkérő vétkessége tekintetében a bizonyítási terhet nem a károsult személyre hárítja, hanem az ajánlatkérőt kötelezi az őt terhelő vétkességi vélelem megdöntésére, miközben korlátozza az e célból felhozható indokokat.
- 41 Ugyanis ez utóbbi szabályozás úgyszintén magában hordozza annak kockázatát, hogy az ajánlatkérő jogellenes határozata miatt sérelmet szenvedett ajánlattevő mégsem lesz jogosult az e határozattal neki okozott károk megtérítésére, ha az ajánlatkérőnek sikerül megdöntenie az őt terhelő vétkességi vélelmet. Márpedig a jelen előzetes döntéshozatali kérelemben foglaltak, valamint a tárgyaláson elhangzottak fényében ez az eshetőség a jelen esetben nem zárható ki, mivel a Stadt Graznak a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark által 1999. június 10-én hozott, a Strabag és társai jogorvoslatát elutasító határozat közbejötté miatt lehetősége van az általa állítólagosan elkövetett téves jogalkalmazás menthetőségére hivatkozni.
- 42 De legalábbis az érintett ajánlattevő számára ugyanezen szabályozás alapján fennáll annak a veszélye, hogy csak késsedelemmel jut hozzá a kártérítéshez, tekintve, hogy az állítólagos jogsértés vétkes jellegének megállapítására irányuló polgári peres eljárások elhúzódhatnak.
- 43 Vagyis bármelyik esetről legyen is szó, a helyzet ellentétes lesz a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében és harmadik preambulumbekzdésében kifejezésre jutott azon célkitűzéssel, amely szerint az ajánlatkérők közbeszerzési jogot sértő határozataival szemben hatékony és a lehető leggyorsabb jogorvoslati eszközöket kell biztosítani.

44 Hangsúlyozni kell továbbá azt is, hogy még ha feltételeznénk is, hogy a jelen ügyben a Stadt Graz 1999 júniusának folyamán úgy ítélhette meg, hogy a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak lefolytatását meghatározó hatékonysági célra tekintettel köteles haladéktalanul érvényt szerezni a Vergabekontrollsenat des Landes Steiermark 1999. június 10-i határozatának, anélkül hogy az e határozattal szemben lehetséges jogorvoslat határidejének lejártát megvárná, ettől függetlenül igaz – amint a tárgyaláson a Bizottság is hangsúlyozta –, hogy az e határozat közigazgatási bíróság általi megsemmisítését követően az elutasított ajánlattevő által előterjesztett kártérítés iránti kereseti kérelem megalapozottsága nem függhet – a 89/665 irányelv ilyen kártérítéshez való jogot biztosító rendelkezései megfogalmazását, háttérét és célkitűzését figyelmen kívül hagyva – az ajánlatkérő vitatott magatartása vétkes jellegének mérlegelésétől.

45 A fenti megfontolások alapján az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 89/665 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a közbeszerzési jog ajánlatkérő által történő megsértésén alapuló kártérítésre való jogosultság feltételéül szabja a szóban forgó jogsértés vétkes jellegét, beleértve azt is, ha e szabályozás alkalmazásának alapja az ajánlatkérő vétkességének vélelme, valamint az, hogy az ajánlatkérő nem hivatkozhat az egyedi képességeknek, és ebből következően az állítólagos jogsértés szubjektív felróhatóságának a hiányára.

A második és a harmadik kérdésről

46 Figyelembe véve az első kérdésre adott választ, a másik két kérdést nem kell megválaszolni.

A költségekről

- 47 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

Az 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelvvel módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a közbeszerzési jog ajánlatkérő által történő megsértésén alapuló kártérítésre való jogosultság feltételül szabja a szóban forgó jogsértés vétkes jellegét, beleértve azt is, ha e szabályozás alkalmazásának alapja az ajánlatkérő vétkességének vétele, valamint az, hogy az ajánlatkérő nem hivatkozhat az egyedi képességekre, és ebből következően az állítólagos jogsértés szubjektív felróhatóságának a hiányára.

Aláírások